SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 106/04-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. apríla 2004 predbežne prerokoval sťažnosť G. Š., bytom Ž., zastúpenej advokátom JUDr. O. V., Advokátska kancelária, V. K., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Veľký Krtíš č. k. 2 Cb 38/01-122 z 18. júna 2003, ako aj postupom, ktorý uvedenému rozhodnutiu predchádzal, a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 367/03 z 3. decembra 2003 vrátane postupu, ktorý uvedenému rozhodnutiu predchádzal, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť G. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. marca 2004 doručená sťažnosť G. Š., bytom Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. O. V., Advokátska kancelária, V. K., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného

súdu Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 Cb 38/01-122 z 18. júna 2003, ako aj postupom, ktorý uvedenému rozhodnutiu predchádzal, a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 43 Cob 367/03 z 3. decembra 2003 vrátane predchádzajúceho postupu krajského súdu v uvedenej veci.

Sťažovateľka prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu uviedla, že bola spoločníčkou, zamestnankyňou a veriteľkou obchodnej spoločnosti BIOPLANT SLOVAKIA, spol. s r. o., Veľký Krtíš. V roku 2000 sa dozvedela o existencii podľa jej tvrdenia *„fingovanej nájomnej zmluvy“,* na základe ktorej mala uvedená obchodná spoločnosť bezodplatne prenechať Ing. P. S., bytom v S. Ľ., do užívania poľnohospodársku techniku v hodnote približne 19,6-milióna slovenských korún. V dôsledku uvedenej skutočnosti podala prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu okresnému súdu žalobu o určenie neplatnosti uvedeného právneho úkonu, t. j. „Zmluvy o prenájme poľnohospodárskej techniky“ z 15. januára 1999 uzavretej medzi obchodnou spoločnosťou BIOPLANT SLOVAKIA, spol. s r. o., Veľký Krtíš označenej v žalobe ako žalovaný v I. rade (ďalej len „žalovaný v I. rade“) a Ing. P. S., bytom v S. Ľ., označeným v žalobe ako žalovaný v II. rade (ďalej len „žalovaný v II. rade“). Na základe návrhu sťažovateľky z 9. októbra 2001 pripustil okresný súd uznesením č. k. 2 Cb 38/01-92 z 12. marca 2003, aby do konania na strane žalobcu pristúpila obchodná spoločnosť GOLDENPLANT, v. o. s., Želovce, ktorá bola taktiež spoločníkom žalovaného v I. rade.

Okresný súd rozsudkom č. k. 2 Cb 38/01-122 z 18. júna 2003 v spojení s doplňujúcim rozsudkom z 11. júla 2003 (ktorým okresný súd rozhodol o trovách predmetného konania vo vzťahu k spoločnosti GOLDENPLANT, v. o. s., Želovce) žalobu zamietol. Sťažovateľka napadla uvedené rozhodnutie okresného súdu odvolaním. Krajský súd však rozsudkom sp. zn. 43 Cob 367/03 z 3. decembra 2003 prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

Podľa právneho zástupcu sťažovateľky: *„Okresný súd prieťahmi v konaní (námietkou príslušnosti súdu po absolvovaní už troch pojednávaní) odsunul rozhodovanie až na dobu, keď uplynula doba na ktorú bola uzatvorená fingovaná nájomná zmluva. Takto*

bol vyrobený dôvod na zamietnutie návrhu voči navrhovateľovi 2), lebo podľa názoru súdu nebol už daný naliehavý právny záujem na strane navrhovateľa 2) keďže medzičasom uplynula doba na ktorú bola zmluva o prenájme uzavretá. (...) Sťažovateľka predložila dôkazy o tom, že jej prenajímateľ nevyplatil viacmesačnú mzdu, dôkazy o tom, že je veriteľkou prenajímateľa a že prenajímateľ pre fingovanú nájomnú zmluvu – neplatenie za používanie techniky, nevie si svoje záväzky plniť. Okresný ani krajský súd však nehodnotil tieto dôkazy vo vzťahu k aktívnej legitimite v spore a vo vzťahu k naliehavému právnemu záujmu o určenie neplatnosti tejto fingovanej nájomnej zmluvy.

Krajský súd sa nezaoberal nasledovnými bodmi odvolania:

Bod 1) odvolania – nepreskúmal otázku aktívnej legitimity sťažovateľky v spore, či bolo správne, keď okresný súd návrh na určenie neplatnosti nájomnej zmluvy zamietol z dôvodu, že na strane navrhovateľky 1) nebola daná aktívne legitimácia v spore, v zmysle § 267 ods. 1 Obchodného zákonníka... (poukázal na to, že sťažovateľka sa dovolávala ochrany podľa Občianskeho zákonníka, pozn.)

Bod 3) odvolania – nesprávne hodnotil trvanie nájomnej zmluvy, lebo podľa § 676 odsek 2 Obč. zák. ak nájomca užíva vec aj po skončení nájmu, nájom sa obnovuje a trvá až dodnes.

Bod 4) odvolania – nevyhodnotil predložený dôkaz protokol o opakovanej daňovej kontrole DPH za rok 1999, podľa ktorého bola vyrúbená dodatočná DPH a penále vo výške 1,4 milióna Sk, vo vzťahu naliehavého právneho záujmu spoločníkov prenajímateľa o určenie neplatnosti tejto fingovanej nájomnej zmluvy. Iba pri súdnom určení neplatnosti tejto fingovanej nájomnej zmluvy môže BIOPLANT SLOVAKIA spol. s r. o., ktorej je navrhovateľ 2) spoločníkom, podať návrh na obnovu daňového konania vo veci vyrúbenia dodatočnej dane z pridanej hodnoty a penále, ktoré v súčasnosti dosahujú už výšku 4.8 milióna Sk. To znamená, že pre spoločníkov prenajímateľa je tu naliehavý právny záujem na určení neplatnosti uvedenej nájomnej zmluvy...

Bod 7) odvolania – nezaoberal dôkazom – zmluvou o postúpení pohľadávky medzi postupcom BIOPLANT SLOVAKIA spol. s r. o. a sťažovateľkou v ktorej bola postúpená pohľadávka voči dlžníkovi Ing. P. S. za neoprávnené užívanie poľnohospodárskej techniky. Tento dôkaz preukazuje naliehavý právny záujem sťažovateľky na určenie neplatnosti uvedeného úkonu. (...)“

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľka prostredníctvom svojho splnomocneného právneho zástupcu domáhala, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 43 Cob 367/03 a Okresný súd vo Veľkom Krtíši vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Cb 38/01 porušili právo G. Š., domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd ruší Rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu pod sp. zn. 43 Cob 367/03 zo dňa 3.12.2003 a vracia vec na ďalšie konanie.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 200.000,-Sk.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávnych veciach“ ako jeden z jeho aspektov. K nemu pristupujú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je zabezpečovaná zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru (III. ÚS 136/03). Z obsahu predloženej sťažnosti však vyplýva, že sťažovateľka vidí porušenie jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v spôsobe, akým sa okresný súd a krajský súd vysporiadali s vykonanými dôkazmi v rámci ich hodnotenia a následného vyvodenia zodpovedajúcich skutkových a právnych záverov v ich meritórnych rozhodnutiach.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu nie je ústavný súd súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeniach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 38/01 a jeho následným rozsudkom č. k. 2 Cb 38/01-122 z 18. júna 2003 v spojení s doplňujúcim rozsudkom z 11. júla 2003, v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov.

Sťažovateľka sa ochrany svojich práv mohla podľa Občianskeho súdneho poriadku účinne domáhať a aj sa domáhala využitím riadneho opravného prostriedku – odvolania. Krajský súd bol teda v rámci odvolacieho konania vedeného pod sp. zn. 43 Cob 367/03 súdom, ktorý rozhodoval (v zmysle čl. 127 ústavy) o ochrane práv a slobôd sťažovateľky, porušenie ktorých v sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta.

V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o odvolaní sťažovateľky (rozsudkom sp. zn. 43 Cob 367/03 z 3. decembra 2003) sú zlučiteľné s označenými článkami ústavy. Ústavný súd sa pritom zaoberal iba účinkami výkonu právomoci krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľke ako žalobkyni v I. rade v posudzovanej veci, pretože ústavná sťažnosť bola podaná iba v jej mene (ako to je nepochybne zrejmé nielen z označenia účastníkov konania pre ústavným súdom, ale aj zo samotnej formulácie návrhu rozhodnutia v ústavnej sťažnosti).

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku okresného súdu č. k. 2 Cb 38/01-122 z 18. júna 2003, ako aj s obsahom rozsudku krajského súdu sp. zn. 43 Cob 367/03 z 3. decembra 2003 dospel ústavný súd k záveru, že oba súdy svoje rozhodnutia náležite odôvodnili. Súd prvého stupňa uviedol, ktoré skutočnosti považoval na základe vykonaného dokazovania za preukázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, a náležite odôvodnil aj použitie príslušných ustanovení právnych predpisov, podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil. Odvolací súd sa so skutkovými aj právnymi závermi prvostupňového súdu stotožnil.

Podľa záveru oboch súdov sťažovateľka (ako žalobkyňa v I. rade) *„nepreukázala“* aktívnu legitimáciu v uvedenej veci, pretože nebola účastníkom napadnutého právneho vzťahu a v čase podania žaloby ani spoločníčkou žalovaného v I. rade.

Z rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 43 Cob 367/03 z 3. decembra 2003, s prihliadnutím k obsahu rozhodnutia súdu prvého stupňa je pritom podľa názoru ústavného súdu zjavné, že tento sa zaoberal námietkami sťažovateľky. Z jeho záverov nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené skutočnosti nedomnieva, že by závery krajského súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľkou označenými článkami ústavy.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľkou označenými právami podľa ústavy, sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. apríla 2004